

STRC NEWSLETTER

August 2023 | Issue No. 47

From the CPO's Desk »»

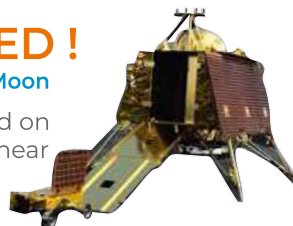
India's G20 Presidency; One Earth, One Family, One Future !

India holding the 18th presidency would be a watershed moment in the history of the largest democracy and the fastest growing economy in the world. As we move onward and upward ...

Special Report »»

India becomes the fourth country to land on the moon and the only country to land near the Moon's South Pole. ...

Achievements »»

STRC has been granted five Design Patents by the Government of India

had registered for selected five product design patents. 'Office of the Controller General of Patents, Designs & Trade Marks, Department for Promotion ...

What's Making News »»

- University Yoga Centre at STRC
- Exploring Collaboration Opportunities with Civic Action Group
- 77th Independence Day Celebrated at Gondwana University
- Expert Visits at STRC

Floral Calendar Series »»

Wild orchids are a diverse group of flowering plants that belong to the family Orchidaceae. They are known for their stunning and intricate blooms, often characterized by unique shapes, vibrant colors, and fascinating patterns. Wild orchids ...

Bamboo Craft has the Potential to Create Young Entrepreneurs!

Technology | Enterprise | Development

**Science & Technology Resource Centre
Gondwana University, Gadchiroli**

A centre of excellence for sustainable value creation, conceived and funded by Rajiv Gandhi Science and Technology Commission (RGSTC), Mumbai, Govt. of Maharashtra.

STRC is a registered society, 'Science & Technology Resource Centre Foundation Gadchiroli', under the Societies Registration Act, 1860 (XXI of 1860).

Shri Ashis Gharai

Chief Program Officer & Head,
Science & Technology Resource Centre (STRC),
Gondwana University, Gadchiroli

Conceived and funded by Rajiv Gandhi Science and Technology Commission (RGSTC), Mumbai, Government of Maharashtra, Science & Technology Resource Centre (STRC) is an autonomous institute established in concurrence with Gondwana University, Gadchiroli. STRC is entrusted with generating livelihood opportunities by deploying appropriate science and technology, particularly for the under-served tribal communities of the Gadchiroli region since 2014. As a centre of excellence for sustainable value creation, STRC is leveraging local resources, relevant knowledge and appropriate technologies for human capacity development. STRC acts as a catalyst to science and technology based development of the region and as a bridge between knowledge activities of the University and enhanced livelihoods in the neighborhood.

India's G20 Presidency; One Earth, One Family, One Future !

India holding the 18th presidency would be a watershed moment in the history of the largest democracy and the fastest growing economy in the world. As we move onward and upward in the quest of seeking pragmatic global solutions for the wellbeing of all, and in doing so, manifest the true spirit of 'Vasudhaiva Kutumbakam' or 'The World is One Family'.

The G20 Summit under India's presidency is set to take place next month and the 1st of December 2023 would be a momentous day in India's history as we assume G20 Presidency taking over from Indonesia. Civil Society C-20 inception meetings have been hosted by select cities across the country since December last year. India organized multi city events between December 2022 and March 2023, across the country leading to the 2023 Summit which have helped strengthen India's agenda and the six thematic priorities of India's G20 presidency. With an aim to accelerate the progress of Sustainable Development Goals and to address social and economic development concerns of developing countries by facilitating discussions among G20 nations, India would be hosting delegates from across the globe, flocking in to participate in this world event at the national capital.

India's G20 priorities are aligned to accelerate progress towards the Sustainable Development Goals and to secure a better and a shared global future for the generations to come.

Roadmap for Greener India 'Panchamrit';

1. Reach non-fossil energy capacity of 500GW by 2030
2. Fulfil 50% energy requirements via Renewable Energy by 2030
3. Reduce 1 billion carbon emissions by 2030
4. Reduce carbon intensity below 45% by 2030
5. India will achieve the target of Net-Zero by 2070

Source: <https://g20.mygov.in>

Special Report

HISTORY CREATED !

CHANDRAYAAN-3 lands on the Moon

India becomes the fourth country to land on the moon and the only country to land near the Moon's South Pole. Prime Minister Shri Narendra Modi said, "This moment is unforgettable, unprecedented. It is the moment of the clarion call of Viksit Bharat, a victory call for India, this is a moment of crossing the ocean of difficulties and walking on the 'Chandrapath' of victory".

Achievements

**INTELLECTUAL
PROPERTY INDIA**
PATENTS | DESIGNS | TRADE MARKS
GEOGRAPHICAL INDICATIONS

STRC has been granted five Design Patents by the Government of India

Science & Technology Resource Centre, Gondwana University, Gadchiroli had registered for selected five product design patents. 'Office of the Controller General of Patents, Designs & Trade Marks, Department for Promotion of Industry and Internal Trade, Ministry of Commerce & Industry, Government of India' has recently approved the designs of five STRC products such as 'Bamboo Seed Spacer, Bamboo Composite Poultry-shed, Bamboo Lotus Flower, Bamboo Trophy and Bamboo Jewellery.

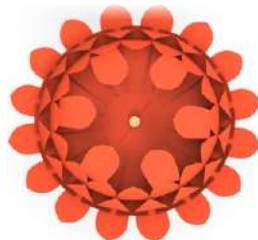
Bamboo
Trophy

Application No.
369632-001

Bamboo
Jewellery

Application No.
369633-001

Bamboo Lotus
Flower

Application No.
369634-001

Bamboo Composite
Poultryshed

Application No.
369635-001

Bamboo
Seed Spacer

Application No.
369636-001

Bamboo made **UNIVERSITY YOGA CENTRE!**

Project Period: July-August 2023, Project Cost: INR 1.75 lakh

An inspired group of young STRC Bamboo Artisans and Diploma Students took it up as an opportunity to construct the UNIVERSITY YOGA CENTRE as an internship project while honing their skills to utilize local bamboo as a structural material.

Exploring **Collaboration** Opportunities with Civic Action Group

Science and Technology, Resource Centre and Civic Action Group (CAG) cell under Central Reserve Police Force (CRPF), Gadchiroli explored common grounds for collaboration for skill upgradation, training, capacity building and employment generation for the underserved tribal communities of the gadchiroli region.

During a discussion with the additional superintendent of police Shri Kumar Chinta, I.P.S., it was mutually agreed to design and implement joint programs to empower the local youth including women with new skills inline with the current industry demands.

It was agreed that we should go ahead with a formal MoU and collaborative action.

77th Independence Day Celebrated at Gondwana University

On Tuesday, 15th August 2023, Gondwana University Gadchiroli celebrated the 77th Independence Day in presence of students, university faculties and staff members. On the occasion, the hon'ble Vice Chancellor, Gondwana University, Gadchiroli, Dr. Prashant Bokare, hoisted the National Flag, and while addressing the gathering, paid tribute to the Nation and Freedom Fighters of India and appealed to remain focused on the collective goal and duties as a responsible citizens of India. STRC distributed Bamboo Flag Badges to all during the event.

Expert Visits at Science & Technology Resource Centre

Padmashree Girish Prabhune, noted social activist known for his work towards upliftment of the nomadic Pardhi community, Mrs. Nirupama Deshpande of Sampurna Bamboo Kendra, and Dr. Rajendra Sapkal, known bamboo shilpakaar visited Gondwana University and had a detailed interaction with the Hon'ble Vice Chancellor Dr. Prashant Bokare, regarding 'Gondwana University's role in conserving and promoting the indigenous knowledge, culture and traditions, leading to shaping the future of this tribal dominant region". The team took time out to visit STRC, especially the Model Production Unit and took a keen interest in the cadre of skilled human resources working here. The bamboo diploma students had the privilege of interacting with Dr. Rajendra Sapkal. His visit also served as an opportunity to discuss potential collaborations, specifically for his upcoming bamboo tiles factory at MIDC Gadchiroli.

एक ट्रिलियन डॉलर्सचे लक्ष्य कसे गाठणार ?

भा. रसावारी हे वर्ष दिवसेंदीं आन्वयाचे ठरले आहे. एकीकडे संयुक्त राष्ट्रांनी २०२३ हे वर्ष 'आंतरराष्ट्रीय मिलेट ईअर' म्हणजेच अन्न क्रांतीचे आंतरराष्ट्रीय वर्ष म्हणून घोषित केले आहे, तर दुसरीकडे देशात स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव साजरा केला जात आहे. याच वर्षी, भारताला जी-२० चे अध्यक्षपद देखील मिळाले आहे. आणि हीच ती वेळ आहे, ज्या वेळी आपण सध्याची एक वेळून, आपल्या श्रेष्ठता आणि अल्पभूधारक शेतकऱ्यांचे कष्टपूर्ण जीवन आणि त्यांनी आणलेल्या समृद्धीकडे देखील, शिवायचाच उरलाहाने, आनंदाने साजरे करण्याची गरज आहे.भारत हा छोटे शेतकरी आणि लघुउद्योगांचा देश आहे. हे शेतकरी आणि लघुउद्योग देशाच्या आर्थिक, सामाजिक आणि राजकीय व्यवस्थेचा भवकाम आधार राहिले आहेत. देशाची अन्नसुरक्षा आणि पर्यावरणीय शाश्वतता यामध्ये शेतकऱ्यांची नेहमीच महत्वाची भूमिका राहिलेली आहे.

भारत सरकारने देशाची अर्थव्यवस्था पाच ट्रिलियन डॉलरपर्यंत नेण्याचा संकल्प केला. यात कृषी क्षेत्राची भागीदारी एक ट्रिलियन डॉलर्स करण्याचे उद्दिष्ट आहे. उर्वरित चार ट्रिलियन डॉलरमध्ये सेवा आणि उत्पादन क्षेत्रांचा समावेश असणार आहे. कृषीचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी अनेक धोरणात्मक बदल या क्षेत्रात करावे लागणार आहेत.

पुरवे आणि विज्ञानावर आधारित दृष्टिकोन स्वीकारण्यात येणे. शेतकरी समाजाला नवनवीन पद्धती आणि आधुनिक प्रवाहीचा अवलंब करणेसाठी आनवत्याला प्रवृत्त करावे लागेल. जेणेकरून, त्यांच्या उत्पन्नात वाढ होऊ शकेल. भारताच्या धोरणांमध्ये आणि कार्यक्रमांमध्ये शेतकऱ्यांना सविचार प्रामाण्य द्यावे लागणार आहे. अन्नसुरक्षेचा विचार करता, भारतातील कृषी क्षेत्रातील यशावर आणि कृषीमध्ये, विशेषतः संसाधनांची कमतरता असलेल्या गरीब कृषी क्षेत्रांमध्ये, मोठ्या प्रमाणात वैशेष्य बघायला मिळते. मर्यादित संसाधने आणि तंत्रज्ञानामध्ये मर्यादित प्रसारणामुळे या विविधता कृषी उद्योगातील उत्पन्न-उर्ध्व यत्न मोठी दरी निर्माण करतात. ही दरी कृषी विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि नवकल्पनांनी भरून काढणे आवश्यक असून, सामान्य कृषी क्षेत्रांना अधिक फायदेशीर बनवावे लागणार आहे. यासोबतच, शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढ करून आणि शेतीशी संबंधित व्यवसायाच्या माध्यमातून शेतकरी कल्याणाला अधिक प्राधान्य द्यावे लागणार आहे. शेतकऱ्यांसंबंधातील काही धोरणात्मक निर्णय शेतकरी हिताने नाही. जसे ताल्लुकी नियंत्रण बंद करणे, तूर-टोमॅटोची आयात करणे, वॉटर नियंत्रण खाली घालणे अशा

उपायामुळे महागाईवर नियंत्रण येणार नाही. देशात महागाई वाढू नये म्हणून दुसरे अनेक उपाय घेऊन घेतले. त्यांचा अवलंब करताना शेतकरी हित लक्षात ठेवणे गरजेचे आहे.

अलीकडच्या काळात, भारत सरकारने देशाची अर्थव्यवस्था पाच ट्रिलियन डॉलरपर्यंत नेण्याचा संकल्प केला. यात कृषी क्षेत्राची भागीदारी एक ट्रिलियन डॉलर्स करण्याचे सरकारचे उद्दिष्ट आहे. उर्वरित चार ट्रिलियन डॉलरमध्ये सेवा आणि उत्पादन क्षेत्रांचा समावेश असणार आहे. अजूनही उत्पन्नास ६० टक्के जनता शेत शेतीशी निगडित आहे आणि त्याचे कृषी क्षेत्रातील जीडीपीमधील महत्त्व घटून केवळ १७ टक्के इतकेच राहिले आहे. त्यात सातत्याने घटच होते आहे. तीन ट्रिलियन अर्थव्यवस्थेच्या काळात, ग्रामीण आणि शहरी भागातील विविध वर्गांमधील आर्थिक आणि उत्पादनातील विषमता, यशस्वी उत्पादनातील बदलती दरी आणि महागाईचा प्रभावशाली असणारा दिसून येतो. या आव्हानांना छोटे देण्यासाठी कृषी क्षेत्रात धोरणात्मक कायदे बनविण्याची, त्याची अंमलबजावणी करण्याची आणि अन्न उत्पादन प्रवाहीचे बळकटीकरण करण्याची गरज आहे. त्यासाठी पंजाब आणि हरियाणाच्या वरिष्ठ द्वार राज्यमध्ये सिंचन आणि पाण्याच्या नियोजनासाठी कायद्याचे जाळे उघावणे, नद्यांचे आंतर-जोड प्रकल्प, पूर्ण रक्षणयान कालवा प्रकल्प यांसह मोकळा, स्वतः आणि अति सूक्ष्म सिंचन तंत्रे वैदिकमधील आंतरराष्ट्रीय कृषी बाजार समन्वय योजना नव्याच्या लागतील. या बरोबरच राज्य सरकार आणि राष्ट्रीय पातळीवर कृषी क्षेत्रात सार्वजनिक आणि खासगी गुंतवणुकीची मोठ्या प्रमाणात गरज आहे. अयात वेळेच्या खाद्यसुरक्षेवरील अवलंबित्वही कमी करावे लागेल. २०२२ च्या अखेरीस, आम्हाला देशाने तुम्हा रीड लायू कोटी रुपायेचे खाद्यसुरक्षा अयात केले होते. हे आम्हाला अर्थव्यवस्थेसाठी आणि देशातील तेलसिंचा उत्पादक शेतकऱ्यांसाठी बचते लक्षण नाही.

एक ट्रिलियन डॉलरची कृषी अर्थव्यवस्था स्थापन करण्याचे लक्ष्य देशासमोर ठेवले असताना, कृषी क्षेत्राच्या पुनर्गठन करणे आणि उत्पादन क्षेत्रावर अधिक भर दिल्यामुळे यशस्वी असलेल्या विषमता कमी करण्याची गरज आहे. कृषी विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि नवकल्पना यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर गुंतवणूक करणे आवश्यक आहे आणि शेतीचे प्रगत शेतकरी पोषणाने लगेच, शेतकऱ्यांच्या गरजा आणि ह्यायामाची पुढील वेळी तंत्रज्ञान कायचित् करणे लागेल. योग्य कृषी ज्ञान, तंत्रज्ञान आणि नवकल्पना शेती आणि शेतकऱ्यांमध्ये योग्यतेने उपयुक्त वाढते, उत्पादनात र्ध्व येईल, उत्पादनाची गुणवत्ता वाढेल आणि भारत कृषी आणि अन्न निर्यातीच्या कसेटिवर खरा उतरेल. अशा प्रकारच्या निकटच्या प्रयत्नांमुळे कृषी क्षेत्रात समृद्धी येईल आणि देश-प्रदेशात आनंदाची लाट निर्माण होईल.

गडचिरोली पोलीस दल पोलीस दादालोरा खिडकी व विज्ञान व तंत्रज्ञान संसाधन केंद्र गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली यांच्या संयुक्त विद्यमाने

प्रोजेक्ट उडान अंतर्गत

1 वर्षीय बांबू उद्योजकता व रचना

गडचिरोलीतील सुवर्ण संधी

आवश्यक कागदपत्रे व पात्रता

- शाळा सोडल्याचा दाखला
- शिक्षण 12 वी पास
- गुणपत्रिका
- आधार कार्ड
- वय 18 ते 25

बांबू क्षेत्रातील कुशल तज्ञांद्वारे प्रशिक्षण

संपूर्ण अभ्यासक्रम गोफत

- गोफत कर्तव्यगुणची सुविधा
- कमवा व शिका योजने अंतर्गत आर्थिक सहाय्य मिळविण्याची संधी
- यशस्वीरित्या अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यास रोजगार सहाय्य
- भोजन खर्च उमेदवारांचा वहील या खर्चाकरीता कमवा व शिका या योजनेचा लाभ घेता येईल.
- हा कोर्स सुरू असताना दुसरा कोर्स करता येणार नाही.

इच्छुक उमेदवारांनी आवश्यक कागदपत्रांसह आपल्या नजीकच्या पोलीस ठाण्यात नाव नोंदणी करून घ्यावी.

12 जिल्हे बांबू उद्योजकता अभ्यासक्रम अखेर 30 जगा शिल्पक अभ्यासनाले प्रवेश घेणा-रास प्रताप्य दिले जाईल.

संपर्क
 ना. नं. 9403715808
 सुवर्ण संधी
 मो. नं. 7588929632

'एसटीआरसी' बांबू उद्योजकता व रचना पदविका अभ्यासक्रमासाठी साकारतेय स्वयंरोजगार

पुण्य नगरी / प्रतिनिधी

गडचिरोली : विज्ञान व तंत्रज्ञान संसाधन केंद्र (एसटीआरसी) ही राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान आयोग (आरजीएसटीसी), मुंबई, महाराष्ट्र शासन द्वारा संकल्पित आणि अर्थ साहाय्यित एक स्वायत्त संस्था आहे. शाश्वत मूल्यानिर्मितीसाठीचे केंद्र म्हणून भूमिका पार पडण्यासोबतच, एस.टी.आर.सी. व गडचिरोली जिल्ह्यात मागास आणि वंचित आदिवासी समाजासाठी विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून स्वयंरोजगार निर्मितीची जबाबदारी सोपवण्यात आली आहे.

विज्ञान व तंत्रज्ञान संसाधन केंद्र, गोंडवाना विद्यापीठ गडचिरोली अंतर्गत एक वर्षीय बांबू उद्योजकता व रचना पदविका अभ्यासक्रमाकरिता प्रवेश प्रक्रिया सुरू झाली आहे. एक वर्षीय

बांबू उद्योजकता व रचना पदविका अभ्यासक्रमाद्वारे, बांबूच्या वस्तू बनवणारे कारखाने, बांबू क्षेत्रात काम करणाऱ्या सरकारी तसेच समाजसेवी संस्था या ठिकाणी पर्यवेक्षक किंवा व्यवस्थापक, रचनाकार, संशोधन साहाय्यक, शाळा, कॉलेज किंवा इतर प्रशिक्षण संस्थांमध्ये हस्तकला प्रशिक्षक म्हणून व तसेच बांबू हस्तकलेतील स्वतंत्र व्यावसायिक म्हणून खासगी आणि सरकारी संस्थांसोबत काम करण्याची संधी प्राप्त होऊ शकते.

सत्र २०२२-२३ मध्ये २१ विद्यार्थी गडचिरोली आणि चंद्रपूर जिल्ह्यातून अभ्यासक्रमासाठी नोंदणी केलेली होती. सदर विद्यार्थी वर्गाने बांबू क्षेत्रात उद्योजकता व रचना आधारित कौशल्य अवगत करून उत्तीर्ण झाले असून बांबूपासून वेगवेगळ्या वस्तूंची निर्मिती करण्याचे शिक्षण प्राप्त केले. त्यामुळे एक नवीन आत्मविश्वास या विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण झाला आहे. या सर्व प्रयोगातून एसटीआरसी विद्यार्थ्यांमध्ये स्वयंरोजगार

उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना गोंडवाना विद्यापीठ स्नातकोत्तर-ट्रायसेफ्टरचा यंग स्टार्ट-अप या योजनेच्या माध्यमातून स्वयंरोजगाराची संधी प्राप्त झालेली आहे. विद्यार्थ्यांना एसटीआरसीमध्येच उच्च शिक्षण प्रशिक्षणासह रोजगार उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहे. या दोन्ही उपक्रमांचे उद्देश बांबूमधील उद्योजकता सुलभ करण्यासाठी सुरू करण्यात आले आहेत. सध्या अभ्यासक्रमात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या दोन्ही उपक्रमांचा लाभ घेता येईल.

साकारतेय.

या अभ्यासक्रमातून उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांसाठी एसटीआरसी द्वारा उपक्रम राबविण्यात येत आहे. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना पदविकानंतर रोजगार व स्वयंरोजगाराची संधी प्राप्त झालेली आहे.

Wild Orchids

Wild orchids are a diverse group of flowering plants that belong to the family Orchidaceae. They are known for their stunning and intricate blooms, often characterized by unique shapes, vibrant colors, and fascinating patterns. Wild orchids can be found in a wide range of habitats around the world, from tropical rainforests to temperate grasslands. The timing of their blooming can vary based on factors such as their specific species, geographic location, and local climate conditions.

Here are a few examples of Epiphytic wild orchids found in the Gadchiroli region ;

Botanical Name : *Vanda tessellata* (Roxb.) Hook. (Orchidaceae)

Local Name : वांडा / आसना

Flowering : March–June

Life Form : Epiphyte

Habitat : Epiphytes, found in moist deciduous forests and dry deciduous forests.

Botanical Name : *Rhynchostylis retusa* (L.) Blume (Orchidaceae)

Local Name : सितेची वेणी

Flowering : June – July

Life Form : Epiphyte

Habitat : Found in dry deciduous forests and moist deciduous forests

Botanical Name : *Aerides maculosa* Lindl. (Orchidaceae)

Local Name : ठिपके इरीड अमरी

Flowering : May – July

Life Form : Epiphyte

Habitat : Found growing in moist deciduous, drydeciduous and semi-evergreen forests

गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली विज्ञान व तंत्रज्ञान संसाधन केंद्र

वैद्य चिकित्सालय

पारंपारिक उपचारांना प्रोत्साहन देणारा अभिनव उपक्रम

पारंपारिक उपचार पद्धतींना प्रोत्साहन देणे, पारंपारिक वैदुंना ओळख निर्माण करून देणे व स्वदेशी औषधी ज्ञानाचा / उपचारांचा लाभ अनेक लोकांना घेता येईल या दृष्टीकोनातून विज्ञान व तंत्रज्ञान संसाधन केंद्र, गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली यांच्या सहकार्याने “वैद्य चिकित्सालय” गोंडवाना विद्यापीठाच्या परिसरात सुरु करण्यात आले आहे.

वैद्य चिकित्सालयाची वैशिष्ट्ये

पारंपारिक / आयुर्वेदिक / प्राचीन औषधोपचार पद्धतीद्वारे अनेक रोगाचे निदान

रोग विषयतज्ञ / पारंपारिक वैद्यराज यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयुर्वेदिक उपचार

बी.पी. / शुगर / बद्धकोष्ठता / सांधेदुखी / लठ्ठपणा / अशक्तपणा / पाठदुखी / गुडघेदुखी / मायग्रेन / गॅस / ऑसिडिटी / दमा / थायरॉइड / फॅटी लिव्हर / किडनी समस्या / त्वचेची समस्या या सारख्या अनेक आजारांवर नैसर्गिक / आयुर्वेदिक उपचार

वैद्य चिकित्सालयाची वेळ

सुरुवातीस प्रायोगिक तत्वावर आठवड्यातून प्रत्येक बुधवार व शुक्रवारला सकाळी ११ ते दुपारी ०२ वाजेपर्यंत चालू असेल.

टिप्पणी: सदर चिकित्सा उपक्रम वैद्य व उपचार घेणाऱ्या दोघांतील बाब असणार आहे, त्यात STRC-GUG यांचा काहीही थेट हस्तक्षेप राहणार नाही.

